Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 194 (10.577). Львів, середа 2. вересня 1925 Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Проти польонізації українського шкільництва.

Останнє розпорядження п. Грабского викликало, як можна було сподіватись, величезне обурення у найширших колах громадянства, якого першим виявом являються масові віча, довірочні збори й наради. Показується, що оголошення того нечуваного у демократичній республиці розпорядження в останньому тижні вакацій не зуміло присипати й змилити загальної уваги й українське громадянство оцінює як слід величанську вагу нанесеного удару. Віча й наради, хоча словними протестами, ведуть до організування протиакції, яка матиме на меті паралізувати затії польонізаторів.

Віче у Львові.

Заповіджене в середу на неділю шкільне віче у Львові дирекція поліції заборонила, при чому сконфіскувала вічеві афіші. Як причину заборони подано, як звичайно: „обаву про заколот публичного спокою" „Народня Організація" м. Львова, яка скликувала віче, інтервеніювала в цій справі у воєводи Гараліха. Наслідком цієї інтервенції директор поліції Райнлендер відкликав попередню заборону, з тим, що обовязав президію Нар. Орг. до особистої відповідальности за порядок віча та змодифікував згори текст резолюцій.

Не вважаючи на те, що відклик заборони віча прийшов щойно в суботу, так, що неможливо було поширити як слід по цілому Львові вістку про віче, і не вважаючи на зливний дощ, велика саля Муз. Інст. ім. Лисенка у Львові заповнилась у неділю в полудне по береги: було присутніх близько 1000 осіб, головно українського міщанства.

Відкрив віче Інсп. І. Ліщинський, головою віча вибрано д-ра О. Мяцічака. Реферати виголосили: інсп. І. Ліщинський — про значіння останнього польського міністерського розпорядження, касуючого українське середнє шкільництво, та п. судя В. Целевич — про становище, яке українське громадянство повинно зайняти відносно того розпорядження.

Інсп. Ліщинський переповів у свойому рефераті вкоротці всі етапи, якими змагала досіль польська шкільна влада до польонізації та руйнування українського шкільництва. Закриття хлопачих відділів української учительської семинарії і школи вправ, впровадження польської урядової мови до всіх навіть приватних — українських шкіл, примус навчання предметів історії і географії та науки про Польщу у польській мові, масове переношення і дискваліфікація учительських сил, редукція клас, шикани проти істнуючих шкіл й постійне залякування закриттям їх (напр. як зі школою ім. Шашкевича у Львові) — все це було приготуванням до оголошення оставнього розпорядку про так звану „утраквізацію"

Замісць вести науку у двох мовах таким робом, щоби діти знали кожний предмет у тих обох мовах, розділюється предмети навчання на дві категорії в той спосіб, що всі суттєві предмети викладаються лише по польськи, а для української мови призначається три предмети: мертву латину, рисунки й гімнастику, — себто такі предмети науки, де викладова мова не грає майже жадної ролі. Та й то такої „утраквізованої" школи польські діти взагалі не будуть бачити, бо їм оставлено свободу застереження і вибору, не кажучи про те, що вони мають до розпорядження незаторкнених більше десятка инших польських гімназій у Львові, — лише українські діти примушені без вибору ходити до спольонізованої школи.

Як що українське громадянство прийме з легким серцем той новий удар п. Грабского, то воно може сподіватись у слідуючому році польонізації не лише чергової кляси, але й усіх решти кляс школи. п.

П. судя В. Целевич, як слідуючий референт, візвав українське населення ставити відповідний організований спротив

Українці мусять брати собі приклад з поведінки директора IV. польської гімназії у Львові, який заявив в імени вчительського збору та в імени батьків, що на т. зв. утраквізм ніколи не погодиться. Досіль понесли ми на полі середнього шкільництва важкі втрати. 18 сер. шкіл — гімназій, реальних і комерсійних — які істнували за української влади на півн.-зах. українських землях (на Волині, Холмщині й Поліссі) польська влада на протязі двох літ зліквідувала. Тепер іде черга на українські середні школи в Галичині. Батьки дітей і учительський збір не реагували як слід на введення до українських сер. шкіл внутрішньої і зовнішньої польської урядової мови. На 760 сер. шкіл в Польщі є разом усього 14 українських. Деякі сер. польські школи не хотять приймати української молоді. Нам хотять зупинити зріст української інтелігенції.

Остання пора отрястись з врodженої байдужности і сказати тверде слово „досить". Українські батьки не сміють післати своїх дітей до утраквістичних шкіл. За батьками мусить стати загал громадянства. Побіч цієї акції слід вносити масові протести до всіх відповідних краєвих, державних і закордонних чинників. Досвід учить, що тверда й рішуча позиція в шкільній посаді, без страху за втрату посади чи виключення зі школи, спонукувала владу до перевірки своїх розпоряджень.

— Після рефератів забрали голос у дискусії: пп. Агатон Добрянський (палка промова іменем б. українських старшин з покликом до витревалости й завзяття у загальній боротьбі за національні права в окремаж шкільництва), М. Галібей, проф. В. Білецький, студ. И. Цурковський і и.

Віче закінчено одноголосним прийняттям резолюцій та відспіванням гимнів: „Не пора" й „Ми гайдамаки".

Резолюції *):

1) Українці-громадяне, зібрані на вічу дня 30. червня у Львові заклaдають якнайрішучійший протест проти шкільних законів, а зокрема проти розпорядків львівської Кураторії, які стремлять до обмежування і касування прав українського народу на полі шкільництва, здобутих за часів австрійської влади.

2) Зокрема зібрані на вічу громадяне протестують проти розпорядку міністра освіти з дня 18. серпня 1925 р., який появився у виконанню закону з дня 31. липня 1924 р. уступ 6. Цей розпорядок суперечить саме отому уступові згаданого закону, суперечить духові польської конституції, а найважнійше: стоїть в різкій суперечности зі зобовязаннями Польщі на міжнародній арені.

3) Дух новітньої педагогіки вимагає навчання учнів в рідній мові і тому ми мусіли би якнайбільш рішучо виступити проти вводження в українських школах двомовного викладу взагалі, одначе розпорядок міністра освіти з 18. серпня ц. р. вводить на ділі під покровом утраквізації польонізацію українського середнього шкільництва, бо навчання одної тільки і то мертвої латинської мови по українськи (рисунки і гімнастику годіж числити за викладові предмети), уважаємо не утраквізацією, а постепенно проводженою повною польонізацією всіх українських середніх шкіл.

4) Сьогоднишнє віче рішуче протестує теж проти обіжника львівської Кураторії, антидатованого днем 22 червня 1925, який — мимо у виконанню уступу 7 закона з 31. липня 1924 — вводиться в українські приватні середні школи навчання в польській мові крім мови й літератури польської, ще й історії, географії та науки про сучасну Польщу.

5) Сьогоднишнє віче стверджує, що згадані розпорядки вкорочують права набуті на протязі літ ще за австрійських часів; цими розпорядками відбирається 7-ми міліоновій частині українського народу змогу вчити своїх дітей в середніх школах в рідній мові, а вкінці польонізаційну систему перекидається і на українські приватні середні школи, примушуючи вчити в них так важних предметів як історія та географія в чужій мові.

6) Віче громадян-Українців міста Львова взиває українську суспільність до якнайрішучійшої боротьби законними засобами проти цих розпорядків, в першу чергу до внесення масових протестів.

7) Віче громадян-Українців м. Львова констатує, що так пізним оповіщенням обох розпорядків компетентні шкільні чинники поставили батьків учнів першої кляси українських гімназій у Львові, Перемишлі і Тернополі, які мають бути мимо зутраквізовані, перед доконаним фактом і хочуть примусити їхніх дітей до науки в польській мові, хоча батьки записували їх до українських шкіл.

*) Звертаємо увагу п. прокураторові, що ці резолюції вже підлягли були цензурі Дирекції Поліції у Львові, й нинішній текст признаний вже п. дир. Райнлендером як „благонадійний". Ред.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 629/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 191 (10.574) z dnia 27. sierpnia 1925, pod tytułem: 1) „Proty polonizacji ukrainskych serednich szkił" w ustępie między słowami: w istaniuczij tam polskij gimnazij... a: U Lwowi 26. sierpnia 1925. 2) W art. pt. „Nowa era w szkilnyctwi" w ustępach między słowami: a) Minister oswity St. Grabski... a: Tworyt-sia kresowa komisja, b) je jasno, szczo... a: bude wykonane, c) Przemyskych i tow... a: nastupaje dalszyj etap i d) w ustępie od słów: Poza sceną aż do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65a) uk. uznał dokonaną dnia 27. sierpnia 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu, wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by ogłosił niniejsze orzeczenie bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewypełnienie tego nakazu pociąga za sobą [illegible] przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 [illegible] za przekroczenie [illegible] do 400 zł. [illegible] Lwów dnia 28. sierpnia 1925 r.
Niewiadomski

8) Віче закликає всі політичні партії та громадські орґанізації до якнайрішучійшої акції за оборону українського шкільництва, приймає з вдоволенням до відома ініціятиву УНДО в цім напрямі і закликає суспільність до однодушного підтримання його починів.

Віче у Тернополі.

Одночасно відбулося масове віче у цій самій справі у Тернополі. Зза браку місця ми примушені відложити докладний звіт до завтрішнього числа.

Прийнято дуже гострі резолюції.

Довірочна нарада батьків.

В неділю, дня 30. серпня 1925 р. відбулася довірочна нарада батьків учеників I. кляси обох українських ґімназій у Львові.

По дискусії вирішили батьки одноголосно:

I) Як найрішучійше запротестувати проти зединення українських ґімназій з польськими і проти утраквізації, а вдійсности польонізації першої кляси українських ґімназій у Львові.

II) Не посилати своїх дітей до утраквістичних кляс, а домагатися привернення української мови навчання в першій клясі.

III) Вислати телеграми в тій справі до міністерства освіти в Варшаві і до Ґенерального Секретаріяту Союза Народів у Женеві.

Ті батьки українських дітей, які не були на нараді, мають зголоситися у вівторок і середу до години 12-тої в пол. в Народній Організації, Львів, Ринок ч. 10.

Міжнародній Соціялістичний Конґрес.

Справоздавці всіх партій підкреслюють одну характеристичну прикмету цього конгресу в протилежности до попередніх: його діловість у нарадах та напрямку праці. Не диво. Між співучасниками є 50 бувших міністрів буржуазних держав; головує бувший міністр внутр. справ Великобританії — Гендерсон; головні справоздавці — бувші міністри і кандидати на завтрішні портфелі. Характеристично, що 20 літ тому на такім конгресі назвали участь тодішнього соціяліста Мілерана у французькім уряді зрадою соціялістичних ідей.

Соціялізм змінив основно свої методи праці. З явної, непримиренної опозиції до всякого уряду, названого буржуазійним, перейшов до компромісової участи в кермуванні державою, підготовляючи таким робом перетворення буржуазного ладу в соціялістичний. Провідники соціялізму, що стали за останнє двацятьліття „державними мужами“, набрали практичного досвіду. Вони побачили, що загріти робітничу масу палкими промовами та революційними проклямаціями це не те саме, що держати руку на кермі великого державного корабля. Соціялістичні партії стали партіями на-пів державними; вони борються за владу, яку, як бачуть, лекше одержати від буржуазної держави, ніж з рук революційного пролєтаріяту. Ось чому останній міжнародній конґрес у Марсейлі має головно на оці підготовлення ґрунту до цього переходу.

На конґресі є присутних з 800 делеґатів, з чого 429 офіціяльних; вони представляють 31 держав і 40 партій. Між делеґатами 60 жінок. Голоси на конґресі є поділені так: Англія 40, Німеччина 40, Франція 25, Бельґія 17, Австрія 17 Італія 16, Швеція 13, Данія 12, Польща 11, Зединені Держави 11, Голяндія 11, Мадярщина 10, Чехословаччина 9, Фінляндія і німецькі соц.-дем. у Чехословаччині 7, російські соц.-рев. і соц.-дем. по 6, Еспанія 5, Румунія, Палестина, Арґентина по 4, Грузія, Україна, Вірменія, Лотва, Болгарія, Норвеґія по по 3, Естонія, Литва по 2, Югославія, Данціґ, Греція, Португалія, Люксембурґ, англійська Гуяна, українська (русинська), мадярська та польська соціял. партія в Чехословаччині, незалежні соц. у Польщі і німецька соц. партія в Польщі та мадярські еміґранти по одному голосі.

На деннім порядку є такі справи: 1. Відношення Інтернаціонала до кольоніяльного питання. 2. Роззброєння та становище до Ліґи Націй. 3. Взаємини II-го Інтернаціоналу з III-ім. 4. Боротьба робітничої кляси з небезпекою війни. 5. Робітники і безробіття. 6. Вашинґтонська конвенція і 8-годинний робучий день. 7. Резолюції міжнародньої конференції жіноцтва. 8. Орґанізаційні справи й инші.

До президії вибрані Брак, Гендерсон і Адлєр. У виконавчім комітеті виринула палка суперечка про те, де має бути постійний осідок центрального бюра Інтернаціоналу. Французи та Бельґійці боронили Брюселя, Англійці — Льондону. Згодились на компромісовім місті — Женеві.

На конґресі вибрано два додаткові комітети, з яких один мав розслідити справу взаємин з С. Р. С. Р. і його сусідами та звязків між другим і третім інтернаціоналом; другий комітет мав розглянути становище на Далекім Сході. Окрему конференцію зібрали делеґати балтійських держав, Польщі, рос. соціялістів-революціонерів та меншевиків, для дискусії справ Східної Европи. Наради комісій визначувались досить суперечними поглядами, яких боронили ріжні групи. Делеґати балтійських держав та Польщі пропонували як найгострійшу резолюцію проти радянського ладу та III-го Інтернаціоналу, обвинувачуючи їх в аґресивній політиці та всіх лихах нинішного непевного становища в Европі, на це меншевики звернулись з такими самими доказами на адресу Польщі та Румунії, вказуючи, що держави сумежні з територією С. Р. С. Р. ведуть політику повної ізоляції Росії.

Англійські делеґати Гендерзон та Роден Бакстон висловились неґативно про ґарантійний пакт, підчеркуючи необхідність всесвітнього роззброєння. Бакстон вказав на те, що пропаґанда за роззброєнням не повинна брати за зразок большевицьких метод, щоби заохочувати жовнірів до дезертирства або підсилювати кольоніяльні війни, які мають збільшити всесвітній суспільний хаос, корисний для революції. Німець Гільфердінґ радив прийняти ґарантійний пакт, як компромісову, перехідну стадію до замирення народів.

Француз Блюм пропонує, щоби конгрес прийняв ту частину ґарантійного пакту, щодо якої всі годяться. Звертається з покликом до англійських соціялістів, щоби солідарно піддержали французьких та німецьких в обороні пакту. Одноцільна лінія в політиці це єдина річ, якої соціялісти повинні навчитись від большевиків, яких осоружна політика є зрештою гідною погорди і заслуговує на повне знехтування. Якщо ґарантійний пакт є звернений проти Росії, нехай її представники ввійдуть до Ліґи і там боронять своїх інтересів. Версайський договір має в собі зерна ворожнечі, які треба виполоти мирно, а не війною. Авто-

ЕВГЕН ЯВОРОВСЬКИЙ. 3)

Похід на Київ.

Один тиждень із офіціяльного дневника „Начальної Команди Галицької Армії“.

(Продовження.)

31. VIII. Ґрупа ґен. Кравса. Раненько вже удався був нач. вожд, начальник штабу і декілька старшин нач. команди до Хвастова, а відтіль дальше на двірець до Києва, щоби взяти участь у торжественному поході до Київа, що по пляні мав відбутися сьогодні о 16-тій годині.

Диспозицію команди армійської групи переведено майже як слід; здається тільки, що середний міст, який на карті не є зазначений, з тої причини не був обсаджений, а ґрупа от. Зеленого не виповнила приказу переходу на лівий беріг; про її побут не був ніхто поінформований. Здається, не дуже то й певно був обсаджений залізничий міст Запоріжцями.*)

Вже рано виїхав штаб I-ого корпуса та команда армійської ґрупи до Київа, куди приїхали між годиною 16-ою і 17-ою.

До цього часу у місті розігралися слідуючі події: Вже в 8-мій годині рано ввійшли частини Денікіна до Київа — здається — через середній необсаджений міст і також через залізничий міст, куди переїхало декілька панцирок. Вони розташувалися у полудново-східних передмістях.

З огляду на це, приказали команданти поодиноких бриґад I-ого і III-ого корпусів своїм, находячим ще поза містом, куріням, зараз вмашерувати до Київа, а отаман Виметаль як найстарший з наших командантів вступив у переговори з денікінськими командантами, причім вирішено провізорично демаркаційну лінію. Лінія ця веде по ґенеральній мапі з району зараз на полудне від вуличного моста аж до напису „Деміївка“. Не вважаючи на цю умову, зявився між 16-ою і 17-ою годиною денікінський ґенерал Штакельберґ разом зі сильною делеґацією старшин і відділом зі 100—200 люда біля городської думи, що була вже обсаджена нами і де між тим зібралася величезна товпа народу. У тім самім часі заїхали і ґенерал Кравс та полк. Микитка до городської думи, а ґенерал Кравс зажадав зараз відступу ґен. Штакельберґа за лінію, умовлену з отаманом Виметалем. Ґенерал Штакельберґ обіцяв виконання цього жадання, просив однак дозволити йому переговорити ту справу з ґенералом Бредовом, що був, як виходило, його найвищим командантом.*)

Між тим зібрана товпа, знаючи про присутність денікінських військ у Київі, зажадала вивішення московського прапору на Городській Думі біля нашого — українського, що вже на Думі висів*). Щоби успокоїти товпу, в якій находилося багато б. російських старшин, позволив на це ґен. Кравс як знамя спільної боротьби обох армій проти большевиків і тим цей інцидент, здавалося, був скінчений**). Однак частини запоріжської групи, що перемашеровували в тій хвилі попри Городську Думу, здерли московський „фляг“, а це викликало зараз величезний заколот. Почалася стрілянина. Ми втратили притім 10 убитих козаків і 7 убитих коней. Повстала велика паніка, а запоріжська ґрупа лишила навіть в місті свої гармати***).

З огляду на таку загострену ситуацію удався особисто ґен. Кравс автом до ґен. Бредова, щоби безпосередніми переговорами скоро усунути це положення. Вже по дорозі стрінув він сильні кольони Денікінців, які машерували до міста. Переговори тривали декілька годин.

Міжтим напали Денікінці на наші розкинені по місті частини і розоружили їх, підчас коли инші відділи, ставлячи оружний опір, вийшли поза місто. Штаб I-ого корпуса ледви зміг в час вицофатися, штаб III-ого корпуса і 11 його сотень розоружено. Одноцільний опір з причини паніки був неможливий****).

Силу денікінських частин оцінював ґен Кравс найменше на дві дивізії. Ґен. Бредов є комендантом ґвардійського корпуса.

Ґрупа полк. Вольфа:

Вчора пополудни наступав ворог на ґрупу полк. Бізанца й її частини перед майже чотирократною ворожою перевагою відступили з сіл Злобич, Холосно і Веселуха. Коло Ушамира покищо без змін. Там ведеться наш наступ і щойно в 15. годині заняв 5-ий полк Ушомир, а за тим Білошицю. Праве крило незмінене. Шершно обсаджене нами. Силу ворога оцінюють на 9 до 10.000 люда. 4-та бриґада осягнула Турчинку як запас ґрупи.

Ґрупа С. С.: 2-га дивізія займає Тетюрку, Андріївку, Новорудну. Два полки I-шої дивізії цофнулися під напором ворога з району Крівця-Яблонного і займають один район на південний схід від Янішівки, а другий — роздоріжжа між Янішівкою і Новорудкою. Третій полк в поході на Михайлівку.

(Докінчення буде.)

*) Ці два уступи про обсаду мостів вставила нач. команда у свій дневник на доказ, що при замішанні дня й вона не визнавалася добре в ситуації. Мости були однак всі обсаджені. (Гл. „Київський день“. „Український Вістник“ ч. 165—8 з 1921 р.) — Е. Я.

*) Яким чином вмашерували Денікінці в Київ — гляди мій „Київський день“ (ibidem). От. Виметаль перший заборонив війти у Київ Денікінцям, але це було вже за пізно, бо Денікінці розоружили у підли-моск[illegible] спосіб нашу заставу на мості. — Е. Я.

*) І тут не було це цілком так: не була це товпа публики, а таки самі Денікінці; народ весь був за українським військом і навіть домагався оружної розправи з наїзниками. Е. Я.

**) Чи це правда, не знати. Знати тільки напевно, що поява — відай насильне повішення моск. фани на Гор. Думі — викликала зараз борню. Е. Я.

***) Паніка повстала тільки серед цивільних. Чи зап. ґрупа лишила свої гармати, сумніваюся. Е. Я.

****) Ніякої паніки у Гал. Армії тоді не було. Від першого зломання невтральности денікінцями розоруженням галицької стежі на мості підчас рівночасних переговорів з от. Виметалем своєю денікінською делеґацією на залізничому двірці аж до останніх розоружень цілих частин Гал. Армії денікінці використали дві річи: 1) гірше положення Гал. Армії в Київі і 2) охоту та переконання вождів Гал. Армії, що денікінці — це люде-союзники, що з ними можна до чогось договоритись. А денікінці говорили з одної сторони з галицькими ґенералами, а з другої сторони рівночасно виконували свій приказ вже розоружувати всіх, кого можна — і на тихо. Частини, що не дали би себе розоружити без бою, денікінці не рухали, тільки їх перепускали як невтральні. А про те, що діється по инших місцях Київа, ті частини не знали. Оружного опору гал. частин денікінцям тому не було. — Е. Я.

кратів в Росії, Італії та Еспанії є тиким самим великим ворогом митну як господарський протекціонізм, боротьба мит, та перенесення економічного центру тяжести до заморських країв, де ведеться війна.

Четвертий референт Американець Гільквіт малював перспективи війни в наслідок політично-економічного суперництва між Зединими Державами, Англією та Японією.

Реферат Англійця Томи Шова про 8-годинний день праці принято ли одноголосною резолюцією.

По закінченню конгресу, коли будуть відомі загальні резолюції і розбіжности поглядів поодиноких груп та мотиви цих розбіжностей, можна буде зробити загальні висновки про його успіхи та начеркнені напрямні діяльности II-го Інтернаціоналу.

По широкому світі.

У Парижі збирається 2-го вересня 24-ий міжнародній конґрес мира. Почнеться він вступною промовою президента посольської палати Eppio, який проводитиме конгресом. Вступні промови скажуть також президент німецької пос. палати Лебе і заст. президента бельгійського сенату Ляфонтен. Покищо зголосилось до участи 800 делегатів з 24 держав. З Німеччини приїде багато пацифістів, щоби маніфестувати свої мирові настрої. Конгрес боронитиме женевського протоколу.

Сіоністичний конґрес приняв 217 голосами проти 15 (18 стрималось від голосування) компромісову резолюцію, яка висловлює довіря дотеперішній екзекутиві. Вайцман та Соколов лишаються на своїх становищах.

Сесією Ліґи Націй проводитиме канадійський сенатор Дандюран, на якого згодились як на компромісового кандидата Англія та Франція.

У Відні відбулась масова маніфестація за приєднанням Австрії до Німеччини, з нагоди приїзду делегатів австро-німецького союзу. Голова нім. парляменту Лебе промовляв у дусі вирішення цієї справи через Лігу Націй, підкреслюючи економічні мотиви.

Польська сензація.

„Чудо" з Українкою, перехрещеною на польське.

Спростування п. Романа Сушка.

В справі поміщеної у нашій газеті статейки під повищим наголовком (ч. 170 з 12. VIII. н. р.), трактуючої про розголошене польською пресою буцім-то чудесне виздоровіння пані Христини Сушко, отримуємо спростування від чоловіка пані Х. С., п. Романа Сушко, б. підполк. Січових Стрільців. Отже п. Роман Сушко запевнює, що:

Неправдою є, наче би п-ні Христина Сушко перейшла на р и м о-к а т о л и ц и з м; вона прийняла ґреко-католицьке віроісповідання, до чого спонукали її не польські ксьондзи у шпиталі, а власний її душевний бунт проти загально відомого торгування вірою православних владик у Польщі. П-ні Христина Сушко була змалку глибоко релігійна й своєї віри вона не виреклась при всіх життєвих невагодинах, а й до обряду ставилась завжди поважно. Остання зміна віроісповідання була якраз відрухом українського патріотизму.

Неправдою є, що „п-ні Сушко стоїть близько до голови українського інвал. сот. Рогови, що в свою чергу підтримує найтісніший контакт з польськими інвалідами і переводить плян злиття з ними в одну спільну організацію"; — за те правдою є, що вже рік тому дружина п. Романа Сушка виступила з В. С. В. Інв., в знак протесту проти тактики і змісту проваджения інвалідської справи Управлінням п. сот. Рогови.

Дальше не є вірно, що вона була сестрою-жалібницею в армії У. Н. Р. Вона виконувала незавидні обовязки військового лікаря, при чому була в 1919 р. контужена і ранена відламками гранати в голову, пізніще ранена в ліву руку, потерпіла у большевицькому полоні, потім у службі заразилася плямистим тифом, та не залишила хорих без помочі до останньої хвилини, за що „дослужилася" пяти років неволі за дротами. Тяжко поранена в складі VI. С. С. див. українських Військ (де служив п. Роман Сушко) двома крісовими кулями в живіт і груди, улягла параліжові долішних кінчин. 25|IV. н. р. зовсім неподвижну, на ношах, відправлено її — прямо з варшавського військ. шпиталю — (після 7-місячного там лікування) — до Італії, де 24|VII. н. р. стала на ноги по 3-місячному клінічному і кліматичному лікуванню.

„Чи це є успіх модерної медицини, — пише нам п. Р. Сушко — чи „чудо", хай кожний пояснить собі по своїому розумінні. Але тут тверджу, що дружина моя ніколи не ходила по вулицях Казаміччоля висліпуючи „Te Deum" і „не заливалася перед товпою сльозами вдячности", рівнож ніколи ніде і ні з ким не говорила про чудо свого уздоровлення саме тому (це підкреслюю), що надто глибоко й уважно ставиться до всього, що може бути в її розумінню звязане з вірою".

Біржа.

Львів, 31. серпня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·68 — 5·72, канад. дол. 5·35 — 6·45, чеські кор. 0·17·— — 0·17·50, нім. 0·02·50 — 0·03·00, франц. франк 0·25·00 — 0·25·25, швайц. фр. 1·02—1·03, анг. фунт 26·5)—26·15

ОСТАННІ ВІСТИ.

Пашпорт 1500 зол.

В „Дз. Р. Мін. Вн. Сп." з 31. 8. появився розпорядок у справі пашпортових оплат. Правильний пашпорт на 3 місяці коштує 500 зол., пашпорт на більше разів 1500 зол., пільговий пашпорт, порішений мін. вн. спр. 20 зол.

Вбивство пол. конфідента.

В Пиньску 31. серпня вбили на вулиці незнані люде конфідента поліції Абр. Тайтельбавма.

Военний стан між Литвою і Польщею.

Литовське посольство в Берліні оголосило комунікат у звязи з польсько - литовською конференцією, що має бути в Копенгазі. Посольство заявляє, що польсько-лит. взаємини не поправилися, бо Польща займає Вильно. Між Польщею і Литвою є воєнний стан. — Від 1. вересня до 6. жовтня є в Ковні збірка грошей на відібрання Вильна Польщі. Досі зібрали 114.460 литів.

Перед зміною польського уряду.

Заповіджений на 31. 8. конвент сеніорів не відбувся на бажання польського уряду, котрий в противнім разі загрозив, що подасться до димісії. Рівночасно між мін. Сікорским і прем. Грабским почались непорозуміння в справі редукції військ. бу́джету. Марш. Ратай конферував з предст. клюбів у справі змін в уряді.

Італія на конференції знавців.

В конференції правників у справі гар. пакту візьме участь теж італійський правник Пільоті, як обсерватор. Італійський уряд рішений не підписувати пакту.

Амнестія для рос. еміґрації.

Радянський амбасадор у Берліні заявив, що 17. жовтня в Москві оголоситься амнестію для всіх російських еміґрантів за границею з нагоди 8-літних роковин існування СРСР.

НОВИНКИ.

— Конфіската. Вчорашнє (193) число „Діла" цензура сконфіскувала в немилосердний спосіб за статтю „Н... ера в шкільництві" та за меморандум української соц.-дем. делегації на Міжнар. Соц. конгресі в Марсейлі.

— Величанський банковий скандал у Львові. Несподівано вийшли на світ махінації кількох людей, які потрясли цілим фінансовим світом не то Львова, а й Польщі, підірвали зовсім довіря закордону до польської фінансієри й промислу, спричинили новий застій у кредитовому русі, зачим відпокутує тяжко біда маса громадян. Наслідком обманчої операції чеками на Ню-Йорк, виставлюваними д-ром Кольнікем, як прокурентом одного з найбільших польських банків у Львові, а то „Банку Взаїмного кредиту" у Львові (був. Флюрінера), є пошкоджені на головокружну суму 900.000 долярів! Жертвою впали десятки поважніщих банкових інституцій у Польщі й чимало банків закордону. Спільником у тих махінаціях, що полягали на покутних операціях готівкою, призначеною на покриття чеків, був директор і власник великої фабрики шкір (гарбарні) „Мазага" у Львові, Пістинер. Пістинера арештовано, Кольнік завчасу втік. При ревізії в помешканні одного посередника найдено кількадесять тисяч долярів, 5 кг. золота й силу всякого майна. Цей скандал є сензацією дня.

— Статистика українського студентства. Від Українського Тов-а Прихильників Освіти у Відні отримуємо такі дані: В шкільнім році 1924|25 були записано на Високих школах в Австрії українських студентів 283, в тім 36 женщин. Це число було розділене на Відень, Грац і Леобен в ось таким відношенню: Відень 165 студентів. Університет: медицина 37 студентів, в тім 7 женщин. Унівep. фільософія 35 студ. в тім 15 женщин. Універ. право 10 студ. Університет державознавство 5. Висока Торговельна Школа: 39 студентів, в тім 3 женщини. Висока Рільнича і Лісова Школа: 27 студентів. Техніка: 13 студентів. Ветеринарія: 2 студенти. Грац 80 студентів. Університет: медицина 39 студентів, в тім 4 женщини. Університет фільософія 26 студ., в тім 7 женщин. Універ. право 4 студенти. Університет: державознавство 1 студент. Техніка: 11 студентів. Леобен: 27 студентів. Висока Гірнича Академія: 27 студентів.

— „Реальні" наслідки жидівсько-польської угоди. Спочатку серпня відбулася цікава розправа в суді в Тчеві (Поморє), на границі „данц. коридору"). Обвинуваченими були 3 члени Управи „Ліґи оборони отчизни і віри". — Начальник залізн. стації, урядник староства і один міський функціонар. Вони оголосили були чорну лісту людей, які купують у Жидів. Чотири поліціянти, яких назвиська теж туди попали, витягнули перед судом справу за обиду й підривання загальної пошани такою тенденційно-застрашаючою відозвою. Поліціянти зізнали під присягою, що вони дійсно купували у двох жидівських крамницях, але що їм вільно купувати, де їм подобається, тим більше, що Жиди теж „обивателє", до того ще й льояльні etc." Питання прокуратора, чи вони купували „у білий день", поліціянти потвердили. Прокуратор виголосив на тій підставі ... в обороні — підсудних та цієї антисемітської „Ліґи Оборони Отчизни". Бачучи таке становище прокуратора два оборонці-поліціянти, домагаючись звільнення. За хотіли вийти зі салі розправ. ... такий проте „легковажний суд" засудив їх з місця на кару по 30 зол., а за те, що ... 2-ох обвинувачених увільнено цілком, а одного присуджено на — 2 зол.! Шукаючи декларації про перелом в настрою польського громадянства відносно Жидів у звязку з угодою пп. Райхів, Томів і Грабських находить у наведеній картині яскравий доказ.

— Документ часу. Okólnik Kuratorjum O. S. L. do Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących z językiem wykładowym niepolskim w sprawie prowadzenia nauki języka i literatury polskiej, historji i geografji oraz nauki o Polsce współczesnej. L. 8213/II. Celem wykonania przepisu art. 7 ustawy z dnia 31. lipca 1924, zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. № 79, poz. 766), zarządzam, iż począwszy od roku szkolnego 1925/26 we wszystkich klasach szkół średnich ogólnokształcących z językiem wykładowym niepolskim nauka obowiązkowa języka i literatury polskiej, historji i geografji (powszechnej i polskiej) oraz nauka o Polsce współczesnej ma być prowadzona po polsku na zasadzie obowiązujących programów szkolnych. — Lwów, dnia 22. czerwca 1925 r. — Kurator: Sobieski w. r. (Dziennik Urz. K. O. S. L. z dnia 15. lipca Nr. 9, str. 312).

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

— **Виграна 150.000 зол. у Львові!** Кантор продажі Державної льотерії „Надія“, Львів вул. Сикстуська 6. повідомляє, що дня 25. серпня впала головна виграна в висоті 150.000 зол. на льос ч. 26082, як також 5.000 зол. на льос ч. 44435, куплені в тім канторі. Джерело щастя „Надії“ може похвалитися щастям, що так поважні виграні впали на льоси у неї закуплені. Хто шукає щастя нехай сейчас звернеться до „Надії“. Льоси I. кляси вже до набуття в тім канторі. 2—2

— **З футрами** новими і старими звертайтеся до одинокої української фірми П. Карпяк, Львів, вул. Куркова 11а. 289 6-8

ОПОВІСТКИ.

Репертуар „Українського Наддніпрянського Театру О. Міткевич:

Чортків: Саля „Сокола“.
2.IX. „Монахи“.
3.IX. „Пан Твардовський“ (прощальна вистава).
Копичинці: Саля „Нар. Дому“.
4.IX. „Пан Твардовський“.
5.IX. „Сатана“.
6.IX. „Казка Старого Млина“.
7.IX. „Монахи“ (прощальна вистава).
131 1—?

Вписи на зимовий семестер 1925/26. на Університеті Альберта в Кеніґсберзі Пр. тревають від 15. жовтня до 5. листопада ц. р. Подання на приняття, адресовані до Ректорату належить вносити через Секретаріят Т-ва до 1-го жовтня ц. р. До подання долучити: 1) Свідоцтво зрілости в оригіналі і в урядово потвердженім німецькім перекладі. 2) Посвідка достаточного знання німецької мови. 3) Власноручно писаний опис життя в німецькій мові. 4) Посвідка про матеріяльне забезпечення на час студій, урядово потверджена. Місячне прожиття виносить 20 до 30 ам. дол. Семестральна оплата від 40 до 50 ам. дол. Полекші в оплатах можливі тільки у вищих семестрах. По точніші інформації відносно студій, оплат і умов життя звертатися до Секретаріяту Т-ва по адресі: Verein d. ukr. Studenten an d. Albertus-Universität, Königsberg i/Pr. Georgstr. 11|II. 1—1

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Прилюдна подяка.

Музичне Тов-о ім. М. Лисенка у Львові подає отсим Українському Громадянству до відома, що згідно з рішенням Старшинського Збору У. Бр. у Нім. Яблінному, перебрало на власність всі музичні інструменти, прилади, ноти й дотичні інвентарі, які залишились по розвязаній орхестрі табору в Иозефові й усе те музичне майно втягнуло у власний інвентар. За цей дорогоцінний дар, що оживить у нашому музичному Інституті навчання гри на орхестральних інструментах, Виділ нашого Тов-а складає цею дорогою в першій мірі щире Спасибі Старшинському Зборови б. У. Бр. в Нім. Яблінному. Та зокрема з сердечними словами великої дяки звертається наш Виділ до Вп. сотника д-ра Івана Козака, який з подиву гідною докладністю перевів списання, опакування та висилку згаданих інструментів, приладів і нот на нашу адресу та довів до цего, що наше Тов-о швидко й у цілости перебрало цей памятний дарунок на свою власність. Рівночасно щиро дякуємо Вп. пп. Пилипови Баранови, Андрієви Туркови й Миколі Федоракови в Иозефові за їхню безкорисну поміч при висиланні згаданих предметів. Почуваємося також до щирої вдячности Ч. Сл. Управі Табора в Иозефові за переховання в своїх складах згадано інструментів аж до хвилі їх висилки до Львова. — У Львові дня 26. серпня 1925. За Виділ Музичного Т-ва ім. М. Лисенка у Львові: *Иосиф Дрималик* голова, *Мирон Федусевич* секретар. 344 1—1

За редакцію відповідає І. Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.